
Broj: 03/10-50-19-177-19/17
Sarajevo, 8.11.2017.

Istraživanje broj: 264
Vrsta istraživanja: **KOMP**

**PROPISI O PRISUSTVU PARLAMENTARACA
SJEDNICAMA PARLAMENTA I RADNIH TIJELA U DRŽAVAMA EVROPSKE UNIJE**

Pripremila:
Sena Bajraktarević

Deskriptor: parlamentarne procedure

Istraživanje je namijenjeno poslanicima i delegatima, koji mogu postaviti dodatna pitanja, sugestije i komentare na email adresu: istrazivacki.sektor@parlament.ba.

Javnost Bosne i Hercegovine može komentirati radove, ali Istraživački sektor nema mogućnost da odgovara na komentare i diskutira o istraživanju.

Informacije navedene u sadržaju istraživanja važeće su u trenutku pripreme istraživanja i one se ne ažuriraju nakon objave istraživanja.

Istraživanje ne odražava zvaničan stav Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (PSBiH).

PROPISI O PRISUSTVU PARLAMENTARACA SJEDNICAMA PARLAMENTA I RADNIH TIJELA U DRŽAVAMA EVROPSKE UNIJE

Istraživanje sadrži tabelarni pregled podataka iz 24 države članice Evropske unije o tome na koji način je zakonom ili poslovnikom parlamenta uređeno prisustvo članova parlamenta sjednicama parlamenta i parlamentarnih radnih tijela u smislu obaveze prisustva i (ne)postojanja propisanih sankcija u slučaju neopravdanog odsustva.¹

Od 24 zemlje, u 19 postoje određene vrste sankcija u slučaju neopravdanog odsustva poslanika sa sjednica parlamenta i/ili radnih tijela. Sankcije su propisane zakonom ili poslovnikom. Uglavnom se radi o umanjenju plate i naknada tokom određenog perioda za određeni procenat, za polovinu ili za cijeli iznos. Države u kojima su sankcije propisane aktom su sljedeće: Austrija, Belgija, Češka Republika, Francuska, Grčka, Hrvatska, Italij a, Latvija, Mađarska, Njemačka (Bundestag), Poljska, Portugal, Rumunija, Slovačka i Slovenija (Državni zbor).

U Austriji i Hrvatskoj propisane su sankcije za odsustvo poslanika s plenarnih sjednica parlamenta, ali ne i za odsustvo sa sjednica radnih tijela, dok je u Predstavničkom domu Francuske obrnuto, sankcije su propisane u slučaju odsustva sa sjednica radnih tijela, dok su u pogledu prisustva plenarnim sjednicama Doma sankcije predviđene samo ako su poslanici neopravdano bili odsutni s određenog broja određenih vrsta **glasanja** Doma. U Mađarskoj i Predstavničkom domu Parlamenta Belgije sankcije su također vezane za neopravdano odsustvo poslanika s glasanja tokom sjednica Doma.

U Finskoj je poslovnikom predviđena *mogućnost* sankcija umanjenjem poslaničke plate i naknada, a u Španiji je poslovnikom predviđena, osim mogućnosti umanjenja poslaničke plate i naknada, i *mogućnost* umanjenja novčanih sredstava za rad kluba čiji je član poslanik koji je neopravdano bio odsutan sa sjednica.

U Luksemburgu sankcije nisu propisane aktom, ali *u praksi*, u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednice Parlamenta ili komisije, plata poslanika se umanjuje proporcionalno broju neopravdanih izostanaka. U Irskoj nisu propisane sankcije za odsustvo s plenarnih sjednica, ali ukoliko neki parlamentarac ne prisustvuje sjednicama parlamentarnih radnih tijela, tada postoji mogućnost njegovog razrješenja i imenovanja drugog člana u komisiju.

U Estoniji, Litvaniji, Nizozemskoj, Švedskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu nisu propisane nikakve sankcije za neopravdano neprisustvovanje sjednicama parlamenta i parlamentarnih radnih tijela. Više detalja navedeno je u tabeli 1.

Druga tabela u radu prikazuje u kojim parlamentima država članica EU se vodi evidencija o prisustvu poslanika na sjednicama radnih tijela.

---

¹ U pripremi istraživanja korišteni su podaci iz odgovora parlamenata na upit Evropskog centra za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju br. 3208 od 7.10.2016, br. 1530 od 23.9.2010. i 1560 od 3.11.2010. te iz baze podataka Interparlamentarne unije <http://www.ipu.org/parline-e/parlinesearch.asp> i s web-stranica parlamenata (septembar/oktobar 2017.)

Tabela 1. Da li su propisane sankcije članovima parlamenta u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednica parlamenta i/ili radnih tijela?

	Država	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva s plenarne sjednice?	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednica radnih tijela?	Odredbe ustava, zakona ili poslovnika o vrstama sankcija
1.	Austrija (oba doma)	da	ne	U austrijskom Parlamentu parlamentarci imaju obavezu da prisustvuju sjednicama parlamenta i radnih tijela. Sankcije su propisane za odsustvo s plenarnih sjednica. U oba doma, u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednica doma 30 dana, a ukoliko se u sljedećih 30 dana član parlamenta ne pojavi na sjednici ili ne opravda izostanak, to postaje osnova da poslanik izgubi mandat, o čemu odlučuje Ustavni sud. (<i>Član 2. Poslovnika Nacionalnog vijeća i član 4. Poslovnika Saveznog vijeća</i>). Sankcije nisu propisane u slučaju odsustva sa sjednica radnih tijela.
2.	Belgija (oba doma)	da, samo u Donjem domu: u slučaju odsustva sa glasanja Doma o prijedlozima zakona	ne	U Predstavničkom domu Belgije poslanici su dužni da prije sjednice Doma pismeno obavijeste Dom ukoliko su spriječeni da prisustvuju sjednici. U slučaju neopravdanog odsustva sa glasanja ¹ na sjednicama Doma, plata poslanika, fiksne naknade i naknade za troškove prevoza umanjuju se za 10% u slučaju da je prisustvovao na manje od 80% glasanja Doma, za 30% ako je prisustvovao na manje od 70% glasanja i za 60% ako je prisustvovao na manje od 50% glasanja Doma tokom jednogodišnjeg perioda zasjedanja (redovno zasjedanje Doma traje od drugog utorka u oktobru do drugog utorka u oktobru sljedeće godine). Po članu 42. Poslovnika, koji se odnosi na kvorum, lista poslanika koji su prisustvovali sjednici sastavni je dio zapisnika sa sjednice Doma. U slučaju da sjednici ne prisustvuje potreban broj poslanika, lista prisutnih i odsutnih stavlja se u transkript sjednice. Osim toga, na osnovu odluke Doma od 12.12.1974. godine, lista poslanika koji su odsutni <i>tokom glasanja</i> navodi se na početku zapisnika sjednice, uključujući i razloge odsustva. http://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/reglement/reglement_UK.pdf
3.	Češka Republika (oba doma)	da	da	Poslanik i senator koji u toku jednog mjeseca neopravdano odsustvuje dva dana sa sjednica Doma, Senata i radnih tijela, sljedeći mjesec gubi pravo na polovinu plate i polovinu naknade troškova. Poslanik i senator koji u toku jednog mjeseca neopravdano odsustvuje četiri dana sa sjednica, sljedeći mjesec gubi pravo na cijelu platu i naknadu troškova. (<i>Član 38. Zakona o platama i naknadama državnih zvaničnika, sudija i članova Evropskog parlamenta - Zákon č. 236/1995 Sb.</i> https://www.epravo.cz/dataPublic/sbirky/archiv/sb64-95.pdf)

¹ U ovo glasanje ne ubraja se glasanje o proceduri, amandmanima, imenovanjima, nego glasanje o prijedlozima zakona u cjelini, o inicijativama, zaključcima, povjerenju vladi, prijedlozima rezolucija. Na primjer, od 10. oktobra do 7. novembra 2017. održano je sedam sjednica Predstavničkog doma, tokom kojih su obavljena tri glasanja (o prijedlozima zakona, inicijativama, zaključcima, povjerenju vladi).

	Država	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva s plenarne sjednice?	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednica radnih tijela?	Odredbe ustava, zakona ili poslovnika o vrstama sankcija
4.	Estonija (jednodomni parlament)	ne	ne	/
5.	Finska (jednodomni parlament)	<i>postoji mogućnost za sankcije</i>	<i>postoji mogućnost za sankcije</i>	Prema članu 28. Ustava, ako član parlamenta više puta zanemaruje svoje dužnosti Parlament ga može , dvotrećinskom većinom glasova, nakon što dobije mišljenje Komisije za ustavno pravo, razriješiti poslaničke funkcije za stalno ili na određeni period. Internetska stranica http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf Članom 35. Ustava je propisano da je za kvorum na sjednici komisije Parlamenta potrebno prisustvo najmanje dvije trećine članova komisije, osim ako je za određeno pitanje propisano više od toga. Po Zakonu o platama članova Parlamenta, ako član Parlamenta višekratno ne učestvuje u parlamentarnom radu bez opravdanog razloga, Parlament može, na prijedlog Vijeća predsjednika, odlučiti da taj član parlamenta za određeni period ne dobije platu ili dio plate. (Član 2(3) Zakona) <i>U praksi ova odredba do sad nije bila primijenjena na odsustvo sa sjednice komisije.</i>
6.	Francuska (oba doma)	da, ali samo u Donjem domu ako nisu bili prisutni na određenom broju određenih vrsta glasanja	da	U Francuskoj članovi parlamenta nemaju obavezu da prisustvuju plenarnim sjednicama. Međutim, u donjem domu parlamenta – Nacionalnoj skupštini, sankcije se primjenjuju ako poslanici nisu prisustvovali određenom broju glasanja o povjerenju vladi ili o pitanjima o kojima se u skladu s Ustavom glasa kvalificiranom većinom² ili o stavu vlade o određenom pitanju ili glasanja za koja je Konferencija predsjednika odredila dan kada će se održati.³ Po Poslovniku, plata se isplaćuje mjesečno, bez obzira koliko traju zasjedanja, svim članovima Nacionalne skupštine koji redovno učestvuju u njenom radu. Članovi Doma mogu od predsjednika Doma zatražiti, dopisom i uz navođenje razloga, odobrenje da odsustvuju s određenih pojedinačnih sjednica. Ako je tokom jednog devetomjesečnog zasjedanja ⁴ poslanik učestvovao na manje od dvije trećine glasanja o povjerenju vladi ili o pitanjima o kojima se po Ustavu glasa kvalificiranom većinom ili o stavu vlade o određenom pitanju ili sa glasanja za koja je <i>Konferencija predsjednika</i> ⁵ odredila dan kada će se održati, plata mu se umanjuje za jednu trećinu tokom jednog devetomjesečnog zasjedanja. Ako je poslanik učestvovao na manje od polovine navedenih glasanja, plata mu se umanjuje za dvije trećine tokom jednog devetomjesečnog zasjedanja.

² Kvalificirana većina – dvije trećine glasova, tri četvrtine glasova itd. od ukupnog broja članova.

³ Npr. od 3. oktobra do 6. novembra 2017. održana je 41 sjednica Doma, na kojima je obavljeno devet glasanja (o prijedlozima zakona, prijedlozima rezolucija i slično). U oktobru i novembru Dom najviše razmatra prijedloge zakona koji se odnose na finansiranje u 2018.

⁴ Po Ustavu redovno zasjedanje Parlamenta počinje prvog radnog dana u oktobru i traje do posljednjeg radnog dana u junu, a u tom periodu svaki dom može zasjedati najviše 120 dana. Dani i sati sjednica određuju se poslovníkom doma. (Član 28. Ustava) Nacionalna skupština zasjeda utorkom i četvrtkom prije podne 09.30-13h, poslije podne 15-20h i navečer 21.30-01h te srijedom poslije podne i navečer. Za rad komisija predviđena je srijeda prije podne. (Član 50. Poslovnika Nacionalne skupštine)

⁵ Konferenciju predsjednika čine predsjednik Nacionalne skupštine, šest potpredsjednika, predsjednici komisija, predsjednik Komisije za finansije, predsjednik Komisije za evropske poslove i predsjednici poslaničkih klubova. Konferencija zasjeda jednom sedmično.

	Država	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva s plenarne sjednice?	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednica radnih tijela?	Odredbe ustava, zakona ili poslovnika o vrstama sankcija
	Francuska (oba doma)			<p>Iz ovoga se izuzimaju situacije kad je poslanik delegirao u skladu s relevantnim propisom drugog poslanika Doma da izvrši glasanje, situacije kad se glasa o prijedlogu za glasanje o nepovjerenju vladi i situacije kad je poslaniku odobren izostanak. (<i>Član 49. i član 50-1. Ustava; član 65, član 65-1. i član 159. Poslovnika Nacionalne skupštine</i>) Prema članu 61. Poslovnika, glasanje Nacionalne skupštine je validno bez obzira na broj prisutnih poslanika, osim ako prije početka glasanja predsjednik jednog od poslaničkih klubova zatraži od predsjednika Nacionalne skupštine da provjeri postojanje kvoruma. Za kvorum je potrebno da je apsolutna većina od ukupnog broja poslanika prisutna u zgradi Nacionalne skupštine.</p> <p>Po Poslovniku Nacionalne skupštine, prisustvo sjednicama parlamentarnih radnih tijela je obavezno. Ako je zastupnik u toku jednog mjeseca neopravdano odsustvovao sa sjednica komisije više od dva puta, za svaki izostanak više od dva puta mjesečna naknada za rad smanjuje mu se za 25%. Predsjedavajući komisija o izostancima izvještavaju <i>kvestore</i> – zastupnike zadužene za finansijska pitanja Doma. Navedena odredba ne primjenjuje se na članove Vijeća Doma, osim sekretara Vijeća, na predsjedavajuće klubova i na zastupnike koji predstavljaju izborne jedinice izvan gradskih područja. (<i>Član 42. Poslovnika Nacionalne skupštine</i>) Po članu 38. Poslovnika, poslanik može biti član samo jedne stalne komisije Doma. Članovi komisija mogu zatražiti da budu izuzeti iz obaveze prisustva sjednici komisije dok su na sjednicama međunarodnih ili evropskih skupština, njihovih komisija ili određene <i>ad hoc</i> komisije. U tom slučaju dužni su osigurati da ih zamijeni drugi član iste komisije. Poslovnik Nacionalne skupštine http://www2.assemblee-nationale.fr/langues/welcome-to-the-english-website-of-the-french-national-assembly#chap3-12</p> <p>Prisustvo članova Senata sjednicama komisija je obavezno, prema članu 15. Poslovnika Senata. Senatori mogu zatražiti da budu izuzeti iz obaveze prisustva sjednici komisije dok su na sjednicama međunarodnih ili evropskih skupština, njihovih komisija ili određene <i>ad hoc</i> komisije. U tom slučaju dužni su osigurati da ih zamijeni drugi član iste komisije.</p> <p>Ako senator neopravdano odsustvuje s tri sjednice komisije uzastopno, predsjedavajući i zamjenici predsjedavajućeg komisije obavještavaju o tome predsjednika Senata, koji bilježi da se smatra da je senator dao ostavku. Tokom tog perioda redovnog zasjedanja ne može ga zamijeniti drugi senator, a njegova naknada se umanjuje za polovinu do početka sljedećeg perioda redovnog zasjedanja Senata. (<i>Član 15. Poslovnika Senata</i>) https://www.senat.fr/Ing/en/basic_texts.html Međutim, u praksi ove odredbe nisu nikad primijenjene, prema podacima dostupnim na web-stranici Interparlamentarne unije http://www.ipu.org/parline-e/reports/2114_D.htm</p>

	Država	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva s plenarne sjednice?	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednica radnih tijela?	Odredbe ustava, zakona ili poslovnika o vrstama sankcija
7.	Grčka (jednodomni parlament)	da	da	Prema članu 76. Poslovnika, odsustvo člana parlamenta bez odobrenja s više od pet sjednica Parlamenta ili komisije smatra se neopravdanim i ima za posljedicu umanjeње plate za 1/30 po sjednici. Član parlamenta može dostaviti predsjedavajućem Parlamenta obrazloženje svog odsustva, ali ako ono nije zadovoljavajuće, predsjedavajući naređuje umanjeње plate za 1/30 po sjednici.
8.	Hrvatska	da	ne	<p>U Hrvatskom saboru nisu propisane sankcije za odsustvo sa sjednica radnih tijela, ali su nedavno zakonom propisane sankcije za neopravdano odsustvo s plenarnih sjednica. Hrvatski sabor je u aprilu 2017. usvojio izmjene i dopune Zakona o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru, čime je uvedeno da se umanjuje paušal za iznos jedne dnevniće za službena putovanja, u slučaju neopravdanog izostanka na dan kada se održava sjednica Hrvatskog sabora.</p> <p><i>Član 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru, Narodne novine 44/2017 od 5.5.2017.:</i> Iza članka 6. dodaje se članak 6.a koji glasi:</p> <p>„Članak 6.a</p> <p>Zastupnik ima pravo i dužnost sudjelovati u radu sjednica Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, u skladu s Ustavom Republike Hrvatske, zakonom i Poslovníkom Hrvatskoga sabora.</p> <p>Zastupnik potvrđuje dolazak u Sabor zastupničkom iskaznicom, elektroničkim putem. Dolaskom u Sabor smatra se i sudjelovanje zastupnika u radu radnih tijela, rad u klubu zastupnika te putovanje zastupnika po odobrenju predsjednika Sabora.</p> <p>Za svaki neopravdani izostanak iz Hrvatskoga sabora na dan kada se održava sjednica Hrvatskoga sabora zastupniku će se iznos zastupničkog paušala iz članka 6. ovoga Zakona umanjiti za iznos jedne dnevniće za službena putovanja u Republici Hrvatskoj. Odluku o umanjeњу, na temelju dostavljene dokumentacije o nazočnosti zastupnika u Saboru, odnosno dostavljene dokumentacije zastupnika kojom on potvrđuje svoj opravdani izostanak iz Sabora, donosi radno tijelo Hrvatskoga sabora nadležno za upravne poslove, a najviše do utvrđenog iznosa zastupničkog paušala.</p> <p>Opravdanim izostankom zastupnika iz Hrvatskoga sabora smatrat će se:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bolest, što je zastupnik dužan opravdati liječničkom potvrdom, – smrtni slučaj u obitelji, – sudski poziv, – prisustvovanje društveno-političkim, gospodarskim, znanstvenim, kulturnim i drugim skupovima, konferencijama, manifestacijama i svečanostima na koje je zastupnik pozvan.” <p>Internetska stranica Narodnih novina http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_05_44_999.html</p>
9.	Italija (oba doma)	da	da	U Predstavničkom domu, u slučaju odsustva sa sjednica doma ili komisije poslaniku se mjesečna naknada umanjuje za određeni iznos na osnovu broja izostanaka u tom mjesecu. (<i>Član 38-bis Poslovnika Predstavničkog doma</i>) Isto pravilo važi u Senatu.

	Država	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva s plenarne sjednice?	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednica radnih tijela?	Odredbe ustava, zakona ili poslovnika o vrstama sankcija
10.	Irska (oba doma)	ne	<i>postoji mogućnost razrješenja</i>	U slučaju neopravdanog odsustva s plenarne sjednice, nisu propisane sankcije. Ni u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednica komisija nisu propisane sankcije, ali u praksi poslanici koji ne prisustvuju sjednicama komisija možu biti razriješeni članstva u komisiji, a u tom slučaju umjesto njih se imenuju drugi.
11.	Latvija (jednodomni parlament)	da	da	<p>Prema Poslovniku, poslanici imaju obavezu da učestvuju u radu Parlamenta. Poslanik može jednom tokom jednog perioda zasjedanja dobiti odobrenje za neplaćeno odsustvo najduže jednu sedmicu, na osnovu zahtjeva koji podnese predsjedništvu Parlamenta. U slučaju neopravdanog odsustva sa sjednice Parlamenta, poslanik plaća kaznu u visini 20% mjesečne plate za svaku sjednicu s koje je odsustvovao, s tim što mjesečna plata poslanika ne može biti manja od minimalne mjesečne plate koju garantira država. O odobrenim odsustvima, neopravdanim odsustvima i kaznama vodi se posebna evidencija. Ukoliko Parlament utvrdi da je poslanik tokom jednog perioda zasjedanja neopravdano odsustvovao s više od polovine sjednica Parlamenta, može donijeti odluku o prestanku njegovog članstva (mandata) u Parlamentu. (<i>Član 7, 8, 15, 16. i 18. Poslovnika Parlamenta</i>)</p> <p>Ukoliko član komisije neopravdano odsustvuje s tri sjednice komisije zaredom, predsjedavajući komisije o tome obavještava njegov poslanički klub. Ako nakon toga član komisije i dalje ne prisustvuje sjednicama komisije, onda, na prijedlog komisije i u skladu s odredbama člana 34. Poslovnika (<i>apsolutnom većinom glasova prisutnih članova</i>), Parlament može razriješiti tog člana komisije i umjesto njega imenovati drugog člana komisije. (<i>Član 165. Poslovnika Parlamenta</i>)</p> <p>http://www.saeima.lv/Likumdosana_eng/likumdosana_kart_rullis.html</p>
12.	Litvanija (jednodomni parlament)	ne	ne	<p>Sekretarijat za sjednice Parlamenta i sekretarijati komisija jednom mjesečno podatke o prisustvu sjednicama Parlamenta i sjednicama komisija dostavljaju Komisiji za etiku i procedure, koja ih objavljuje na web-stranici Parlamenta, uključujući imena članova koji su neopravdano odsustvovali. Smatra se da je poslanik prisustvovao sjednici Parlamenta ako se registrirao za više od jedne polovine glasanja o usvajanju pravnog akta koje je unaprijed najavljeno i održano po rasporedu te ukoliko je registrirao svoje prisustvo na svim sjednicama Parlamenta održanim tog dana. Smatra se da je poslanik prisustvovao sjednici komisije ako se potpisao na listu prisustva koja se prilaže uz zapisnik sa sjednice.</p> <p>Ako poslanik ne može prisustvovati sjednici Parlamenta ili komisije, mora prije sjednice, a ako nije moguće prije sjednice, onda najkasnije u roku od sedam dana, informirati Sekretarijat za sjednice Parlamenta, odnosno predsjedavajućeg komisije, o razlozima odsustva. Ovo se ne odnosi na članove kolegija Parlamenta, na premijera i na ministre. Značajni, opravdani razlozi odsustva su: privremena nesposobnost za rad, službeno putovanje, odsustvo radi brige o djeci i druge značajne okolnosti te odsustvo na osnovu odobrenja kolegija. Ako poslanik ne obavijesti da će biti odsutan ili ne navede razloge odsustva, smatra se da je neopravdano odsustvovao.</p>

	Država	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva s plenarne sjednice?	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednica radnih tijela?	Odredbe ustava, zakona ili poslovnika o vrstama sankcija
	Litvanija (jednodomni parlament)			Sekretarijat za sjednice Parlamenta i sekretarijati komisija vode evidenciju ovih obavještenja. Ova evidencija, zajedno s dokumentima koji služe za obrazloženje odsustva te zaključcima predsjedavajućih komisija, moraju se dostaviti Komisiji za etiku i procedure do desetog dana sljedećeg mjeseca za prethodni mjesec. Ovo se ne odnosi na članove kolegija Parlamenta, na premijera i na ministre. Komisija za etiku i procedure odlučuje da li su razlozi odsustva sa sjednica Parlamenta značajni i opravdani ili ne, dok predsjedavajući komisija odlučuju da li su razlozi odsustva sa sjednica komisija opravdani ili ne. Sporove o opravdanosti razloga odsustva sa sjednica komisija rješava Komisija za etiku i procedure, uzimajući u obzir zaključke predsjedavajućih komisija i objašnjenja poslanika. Podatke o odsustvu za prethodni mjesec predsjedavajući Komisije za etiku i procedure dostavlja kolegiju i objavljuje ih na web-stranici Parlamenta. (<i>Član 11. Poslovnika – Prisustvo poslanika sjednicama i službena putovanja u inostranstvo</i>)
13.	Luksemburg (jednodomni parlament)	<i>u praksi umanjnje plate</i>	<i>u praksi umanjnje plate</i>	Prisustvo sjednicama Parlamenta i komisija nije obavezno . Sankcije nisu propisane aktom, ali u praksi, u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednice Parlamenta ili komisije, plata poslanika se umanjuje proporcionalno broju neopravdanih izostanaka.
14.	Mađarska (jednodomni parlament)	da, ako je poslanik odsustvovao s više od jedne četvrtine glasanja mjesečno ili ako nije bilo kvoruma prilikom glasanja	da	Ako je u toku jednog mjeseca poslanik bio odsutan, bez odobrenja, s više od jedne četvrtine glasanja naznačenih u prijedlogu dnevnog reda sjednice ili sjednica Nacionalne skupštine, plata mu se umanjuje proporcionalno. Ako Nacionalna skupština nema kvoruma u vrijeme glasanja koje je unaprijed bilo naznačeno u prijedlogu dnevnog reda, a predsjedavajući sjednice ne može da uspostavi kvorum, <i>Odbor Nacionalne skupštine</i> ⁶ može umanjiti , najviše za jednu trećinu, platu poslanika koji je bio odsutan bez prethodne najave svog odsustva. Ako nema kvoruma na sjednici parlamentarne komisije koja je zakazana najmanje 24 sata ranije, a predsjedavajući komisije ne može obezbijediti kvorum, Odbor Nacionalne skupštine može umanjiti platu odsutnog poslanika , osim ako je on prije početka sjednice najavio predsjedavajućem svoje odsustvo. Plata se može smanjiti najviše do jedne trećine. Ako je član komisije bez odobrenja bio odsutan s više od polovine sjednica (ali najmanje tri sjednice) komisije u jednom periodu zasjedanja Skupštine, isključujući vanredna zasjedanja, plata mu se umanjuje proporcionalno, prvog sljedećeg mjeseca poslije tog perioda zasjedanja. Smatra se da član komisije koji je odredio <i>ad hoc</i> zamjenu za cijelu sjednicu ili dio sjednice komisije nije bio prisutan na sjednici. (<i>Član 107. Zakona XXXVI iz 2012. o Nacionalnoj skupštini Mađarske</i>) http://www.parlament.hu/documents/125505/138409/Act+XXXVI+of+2012+on+the+National+Assembly/b53726b7-12a8-4d93-acef-140feef44395

⁶ Odbor Nacionalne skupštine čine predsjednik Parlamenta, zamjenici predsjednika, predsjednici poslaničkih klubova i direktor (kojeg bira Nacionalna skupština, a može biti poslanik ili neka druga osoba)

	Država	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva s plenarne sjednice?	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednica radnih tijela?	Odredbe ustava, zakona ili poslovnika o vrstama sankcija
15.	Nizozemska (oba doma)	ne	ne	
16.	Njemačka (Bundestag)	da	da	<p>Ustav Savezne Republike Njemačke i Poslovnik Bundestaga propisuju da je član Bundestaga dužan da učestvuje u radu Bundestaga. Svakog dana zasjedanja ispred sale se postavlja lista prisustva, na koju se članovi Bundestaga moraju potpisati. Za vrijeme plenarnog zasjedanja oni moraju biti prisutni u zgradi Bundestaga. Predsjednik Bundestaga, u konsultaciji s Vijećem, određuje dane zasjedanja i vrijeme tokom kojeg je lista prisustva postavljena za potpisivanje.</p> <p>Ukoliko se poslanik Bundestaga ne potpiše, poslanička naknada mu se umanjuje za 100 eura. Ako se ne potpiše, a odsustvo mu nije bilo odobreno, naknada mu se umanjuje za 200 eura. Ukoliko dostavi potvrdu o boravku u bolnici ili o privremenoj nesposobnosti, naknada mu se umanjuje za 20 eura.</p> <p>Također, za vrijeme tokom kojeg je lista postavljena za potpisivanje, sljedeće aktivnosti se računaju kao da je član Bundestaga potpisao listu prisustva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obavljanje dužnosti predsjednika ili sekretara Bundestaga, - zahtjev za diskusiju na sjednici Bundestaga, zabilježen u zapisniku, - korištenje kartice za glasanje zabilježeno u rezultatima glasanja, - učešće u poimeničnom glasanju, - potpis na listi prisustva sjednice komisije ili drugog tijela Bundestaga, - diskusija na sjednici komisije ili drugog tijela Bundestaga, - potpis na listi prisustva Vijeća (Kolegija), - učešće na odobrenom službenom putovanju na dan zasjedanja. <p>Osim toga, ako član Bundestaga ne učestvuje u glasanju koristeći osobnu karticu za glasanje ili u poimeničnom glasanju, poslanička naknada mu se umanjuje za 100 eura.</p> <p>(Član 13. Poslovnika https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80060000.pdf i član 14. Zakona o pravnom statusu poslanika Bundestaga http://www.bundestag.de/blob/189732/6e3095be7d1968201ca34bbca5c285d9/memlaw-data.pdf)</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p style="text-align: center;"><i>Napomena: u Bundesratu, gornjem domu, prisustvo sjednicama nije obavezno. Članovi Bundesrata obično na sjednice komisija pošalju svoje predstavnike, državne službenike ministarstava njihove vlade i stručnjake za prijedloge zakona koji se razmatraju na sjednicama komisija.</i></p> </div>

	Država	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva s plenarne sjednice?	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednica radnih tijela?	Odredbe ustava, zakona ili poslovnika o vrstama sankcija
16.	Poljska (oba doma)	da	da	<p>U slučaju neopravdanog odsustva poslanika sa sjednice Sejma ili s više od 1/5 glasanja određenog dana sjednice Sejma te u slučaju neopravdanog odsustva s više od 1/5 sjednica komisije u jednom mjesecu, predsjedavajući Sejma donosi odluku o smanjenju plate i poslaničke naknade, ili jednog od to dvoje ako poslanik prima samo platu ili samo poslaničku naknadu, za 1/30 za svaki dan neopravdanog odsustva. (<i>Član 24. stav 1 Poslovnika Sejma</i>)</p> <p>U Senatu, senator potpisom potvrđuje prisustvo na sjednici Senata i komisije. Ukoliko je senator spriječen da prisustvuje sjednici Senata ili komisije, o razlozima odsustva dopisom obavještava predsjedavajućeg Sejma, odnosno predsjedavajućeg komisije u roku od 14 dana od dana nastanka tih razloga. Opravdani razlozi spriječenosti su: bolest, briga o bolesnoj osobi, službeno putovanje koje je odobrio predsjedavajući Senata, istovremeno održavanje sjednica komisija u kojima je senator član, odobreno odsustvo i drugi važni razlozi.</p> <p>U slučaju neopravdanog odsustva senatora sa sjednice Senata, o tome se upisuje napomena na listu prisustva. Ukoliko senator u toku jedne godine neopravdano odsustvuje s dvije sjednice Senata ili tri sjednice komisije, smatra se da ne ispunjava svoje dužnosti, što razmatra Komisija za Poslovnik, etiku i pitanja senatora, koja nakon razmatranja može: skrenuti pažnju senatoru, opomenuti senatora ili izreći ukor.</p> <p>U slučaju neopravdanog odsustva senatora sa sjednice Senata ili s više od 1/5 glasanja određenog dana zasjedanja ako je bilo više od 10 glasanja (izuzimajući glasanje o proceduralnim pitanjima i tajno glasanje) ili sa sjednice komisije, predsjedavajući Senata donosi odluku o smanjenju plate i dnevnice ili jednog od ovo dvoje za 1/30 za svaki dan neopravdanog izostanka. Senator može podnijeti žalbu na odluku predsjedavajućeg u roku od 14 dana Predsjedništvu Senata, koje nakon konsultacija s Komisijom za Poslovnik, etiku i pitanja senatora donosi konačnu odluku. (<i>Član 22. i 25. Poslovnika Senata</i>)</p>
17.	Portugal (jednodomni parlament)	da	da	<p>U Portugalu pitanja prisustva sjednicama propisana su Ustavom, Zakonom o poslanicima i Poslovníkom Skupštine. Po Ustavu, poslanici imaju obavezu da prisustvuju sjednicama Skupštine i komisija. (<i>Član 159. Ustava</i>)</p> <p>Poslanici se moraju lično potpisati u evidenciju prisustva sjednicama Skupštine. (<i>Član 67. Poslovnika Skupštine</i>)</p> <p><i>Članom 23. Zakona o poslanicima</i> propisano je da se poslaniku koji bez opravdanog razloga, propisanog ovim zakonom, odsustvuje s plenarne sjednice ili sa glasanja koje je bilo unaprijed zakazano, plata se umanjuje za 1/20 za prvo, drugo i treće neopravdano odsustvo, te za 1/10 za svako sljedeće neopravdano odsustvo do broja neopravdanih izostanaka za koji je utvrđen prestanak mandata.</p> <p>Poslaniku koji bez opravdanog razloga odsustvuje s najviše četiri sjednice jedne komisije tokom jednog perioda zasjedanja umanjuje se iznos mjesečne plate za 1/30 za svaki neopravdani izostanak, a poslanik koji izostane s više od četiri sjednice jedne komisije prestaje biti član te komisije.</p> <p>Umanjenje plate ili prestanak članstva u komisiji implementira se tek ako u roku od osam dana poslanik ne odgovori na dopis predsjednika Skupštine ili se razlozi koje je dostavio smatraju neprihvatljivim.</p> <p>http://www.en.parlamento.pt/Legislation/StatuteofMembers.pdf</p>

	Država	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva s plenarne sjednice?	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednica radnih tijela?	Odredbe ustava, zakona ili poslovnika o vrstama sankcija
18.	Portugal (jednodomni parlament)			Po Poslovniku Skupštine, ako poslanik neopravdano izostane s više od četiri sjednice Skupštine tokom jednog perioda zasjedanja, prestaje biti poslanik Skupštine. Opravdanje za odsustvo poslanik mora dostaviti predsjedniku Skupštine u roku od pet dana od dana odsustva. Ako poslanik neopravdano izostane s više od četiri sjednice komisije tokom jednog perioda zasjedanja, prestaje biti član te komisije, po proceduri propisanoj Poslovníkom. (Član 3. i član 31. stav 2, tačka d) Poslovnika Skupštine) http://www.en.parlamento.pt/Legislation/Rules_of_Procedure.pdf
19.	Rumunija (oba doma)	da	da	Po Zakonu o poslanicima i senatorima, u slučaju neopravdanog odsustva poslanika i senatora s najmanje jedne parlamentarne aktivnosti održane u Predstavničkom domu ili Senatu po programu i dnevnom redu usvojenom za taj dan, bruto mjesečna naknada se smanjuje za 1% . (Član 28. i član 29. Zakona o poslanicima i senatorima) Po Poslovníku Predstavničkog doma, poslanik ne može odsustvovati sa sjednica Doma ili komisija bez odobrenja. Na osnovu odobrenja Doma ili Stalnog odbora, poslanici mogu učestvovati u drugim parlamentarnim aktivnostima, a u tom slučaju se ne smatra da su odsutni sa sjednice Doma. (Član 212. Poslovnika Predstavničkog doma) Također, prema Poslovníku Predstavničkog doma prisustvo poslanika sjednicama radnih tijela je obavezno. U slučaju neopravdanog odsustva poslanika sa sjednica komisije, plata mu se umanjuje za 1/21 za svaki dan neopravdanog odsustva, a naknada za prevoz ne isplaćuje mu se za te dane. Odsutnog poslanika može zamijeniti drugi poslanik iz istog kluba, na osnovu punomoći koju potpiše predsjednik kluba. (Član 51. Poslovnika Predstavničkog doma) Osim toga, prema Poslovníku Senata, neopravdano odsustvo sa sjednica spada u disciplinske prekršaje za koje je poslovníkom predviđeno: upozorenje, poziv na red, pismeno upozorenje itd. (Članovi 22. – 24. Poslovnika Senata)

	Država	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva s plenarne sjednice?	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednica radnih tijela?	Odredbe ustava, zakona ili poslovnika o vrstama sankcija
20.	Slovačka (jednodomni parlament)	da	da	<p>Predsjedavajući Parlamenta/predsjedavajući komisije mjesečno razmatra razloge odsustva poslanika sa sjednica Parlamenta/komisije održanih u prethodnom mjesecu. O svojoj odluci predsjedavajući Parlamenta/predsjedavajući komisije obavještava poslanika i Sekretarijat Parlamenta, koji tom poslaniku umanjuje određene naknade, a odluku dostavlja i predsjedavajućem poslaničkog kluba. (<i>Član 63. Poslovnika Parlamenta</i>)</p> <p>Ako je u toku jednog mjeseca poslanik bio neopravdano odsutan s najmanje dva dana zasjedanja Parlamenta/komisije, za polovinu se umanjuje njegova plata, dodatak na funkciju i jednokratne naknade za taj mjesec. Ako u toku jednog mjeseca poslanik bez opravdanog razloga nije bio prisutan na najmanje četiri dana zasjedanja Parlamenta/komisije, za cijeli iznos se umanjuje njegova plata, dodatak na funkciju i jednokratne naknade za taj mjesec. (<i>Član 7. Zakona br. 120/1993 Coll. o platama nosilaca javnih funkcija</i>)</p> <p>Ako predsjedavajući Parlamenta/komisije nije prihvatio opravdanje poslanika za odsustvo sa sjednice Parlamenta/komisije, poslanik može u roku od pet dana od dana prijema odluke podnijeti prigovor predsjedavajućem Parlamenta i zatražiti da predsjedavajući (ponovo) donese odluku uzimajući u obzir mišljenje Komisije za mandat i imunitet i zamjenika predsjedavajućeg Parlamenta. Prigovor odgađa izvršenje odluke predsjedavajućeg Parlamenta/komisije. Odluka predsjedavajućeg Parlamenta je konačna. (<i>Član 63. Poslovnika Parlamenta</i>) Internetska stranica https://www.nrsr.sk/web/Static/en-US/NRSR/Dokumenty/rules_of_procedure.pdf</p>
21.	Slovenija (Državni zbor)	da	da	<p>Poslanik nema pravo na platu, topli obrok i naknadu za prevoz na posao i s posla za dane neopravdanog odsustva sa sjednice Državnog zbora ili sjednice radnog tijela. (<i>Član 97. Poslovnika Državnog zbora</i>) Internetska stranica Državnog zbora https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/ODrzavnemZboru/PoslovnikDrzavnegaZbora</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px auto; width: fit-content;"> <p><i>Napomena o Državnom vijeću (gornjem domu): u Državnom vijeću nema sankcija, s obzirom da članovi Državnog vijeća ne primaju platu u Parlamentu, nego za dolazak na sjednicu Doma i radnih tijela primaju naknadu, osim ako su odsutni sa sjednice.</i></p> </div>

	Država	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva s plenarne sjednice?	Da li su propisane sankcije u slučaju neopravdanog odsustva sa sjednica radnih tijela?	Odredbe ustava, zakona ili poslovnika o vrstama sankcija
22.	Španija (oba doma)	<i>postoji mogućnost za sankcije</i>	<i>postoji mogućnost za sankcije</i>	<p>Ako član Predstavničkog doma više puta neopravdano odsustvuje sa sjednice Doma ili sjednice komisije, predsjedništvo Doma može donijeti odluku, navodeći razloge, da se u određenom obimu i periodu umanje određena prava iz članova 6 - 9 Poslovnika kao što su plata i naknade te proporcionalni dio sredstava za rad poslaničkog kluba iz člana 28. (<i>Član 99. Poslovnika Predstavničkog doma</i>)</p> <p>Osim toga, u Španiji poslanički klubovi mogu propisati sankcije za neprisustvo članova sjednici komisije. U svakom poslaničkom klubu jedan član kluba nadgleda prisustvo članova kluba.</p> <p>U Senatu, ukoliko senator više puta odsustvuje sa sjednica bez odobrenja predsjedništva Doma, Dom može, na prijedlog predsjedništva, donijeti odluku o neisplicivanju plate za jedan mjesec ili više. (<i>Član 23. stav (2) Poslovnika Senata</i>) http://www.senado.es/web/conocersenado/normas/reglamentostrasnormassenado/detallesreglamentosenado/index.html#t2c1</p>
23.	Švedska (jednodomni parlament)	ne	ne	<p>U Švedskoj pitanje prisustva sjednicama je pitanje partijske discipline, a ne administrativne kontrole, te je na poslaničkim klubovima kontrola prisustva njihovih članova.</p> <p>U Švedskoj, na izborima za poslanike Parlamenta, osim poslanika, biraju se i zamjenski poslanici. U radna tijela Parlamenta imenuju se članovi radnih tijela i isti broj zamjenskih članova. U slučaju odsustva člana radnog tijela zamjenjuje ga zamjenski član radnog tijela iz istog poslaničkog kluba ili zamjenski član prema redoslijedu po broju glasova na izborima. (<i>Poglavlje 12, član 9. i član 10. Zakona o Riksdagu</i>)</p>
24.	Ujedinjeno Kraljevstvo (oba doma)	ne	ne	

Tabela 2. Evidentiranje prisustva poslanika na sjednicama radnih tijela potpisom na listu prisustva

	Država	Da li se i kako evidentira prisustvo poslanika na sjednicama radnih tijela?
1.	Austrija	poslanici se potpisuju na listu prisustva na početku sjednice ili prilikom dolaska na sjednicu
2.	Belgija PD ⁷	sekretar evidentira prisustvo na početku sjednice
	Belgija Senat	<i>nema evidentiranja</i>
3.	Češka Republika	poslanici se potpisuju na listu prisustva na početku sjednice
4.	Estonija	<i>nema evidentiranja</i>
5.	Finska	<i>nema evidentiranja, bilježi se u zapisniku i na web-stranici kao statistika o radu komisija</i>
6.	Francuska	<i>nema evidentiranja, objavljuje se u zvaničnom biltenu Doma sljedeći dan nakon sjednice radnog tijela</i>
7.	Grčka	poslanici se potpisuju na početku, tokom i na kraju sjednice
8.	Hrvatska	<i>nema evidentiranja, bilježi se u zapisniku</i>
9.	Irska	u transkriptu i evidenciji (tokom sjednice osoblje komisije evidentira prisustvo u bilo koje vrijeme tokom sjednice komisije)
10.	Italija	poslanici se evidentiraju elektronski, karticom, jednom u toku dana kad se održavaju sjednice
11.	Latvija	poslanici se potpisuju na listu prisustva na početku sjednice, a podaci se objavljuju na web-stranici Parlamenta
12.	Litvanija	poslanici potpisuju listu prisustva na početku sjednice
13.	Luksemburg	poslanici potpisuju listu prisustva na početku sjednice
14.	Mađarska	na početku sjednice
15.	Nizozemska PD	osoblje komisije evidentira prisustvo na početku sjednice
	Nizozemska Senat	<i>nema evidentiranja</i>
16.	Njemačka	poslanici se potpisuju prilikom dolaska na sjednicu
17.	Poljska	poslanici se potpisuju na listu prisustva na početku sjednice
18.	Portugal	poslanici se potpisuju na listu prisustva u bilo koje vrijeme tokom sjednice
19.	Rumunija PD	poslanici se potpisuju na listu prisustva na početku sjednice
	Rumunija Senat	sekretar komisije vodi evidenciju prisustva
20.	Slovačka	poslanici se potpisuju na listu prisustva na početku sjednice ili prilikom dolaska na sjednicu; ta evidencija se objavljuje u wordu na web-stranici Parlamenta; ako sjednica komisije traje dva dana, prave se dvije liste prisustva
21.	Slovenija	prisustvo se evidentira na listi prisustva
22.	Španija PD	<i>nema evidentiranja; sjednice komisija se snimaju i prenose se uživo</i>
	Španija Senat	sekretar komisije evidentira prisustvo na početku sjednice
23.	Švedska	<i>nema evidentiranja</i>
24.	UK	sekretarijat komisije evidentira prisustvo tokom sjednice komisije

⁷ Skraćenica PD u tabeli znači Predstavnički dom.

